

**TURISTIK FIRIBGARLIKLAR VA ULARDAN QANDAY
HIMOYALANISH MUMKIN?****Abiyev Jakhongir Nematovich**

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti PhD

Inatov Shohzod Muxtorjon o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti magistri

Annotatsiya: *Ushbu maqolada sayohat paytida uchrashi mumkin bo'lgan eng keng tarqalgan turistik firibgarliklar va ulardan himoyalaniş usullari yoritilgan. Soxta taksichilar, noqonuniy pul almashtirish shoxobchalari, soxta politsiyachilar, e'tiborni chalg'itish yo'li bilan amalga oshiriladigan o'g'irliklar kabi firibgarlik turlarining tavsifi berilgan va ularga qarshi samarali choralar tavsiya qilingan. Maqola sayohatchilar uchun foydali maslahatlar va xavfsizlik qoidalarini taqdim etib, ularning sayohatini yanada xavfsiz va yoqimli o'tkazishlariga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *turistik firibgarliklar, sayohat xavfsizligi, firibgarlikdan himoyalaniş, soxta taksi, noqonuniy pul ayirboshlash, soxta politsiyachilar, cho'ntakbozlik, turistlarni chuv tushirish, sayohatchilar uchun maslahatlar, xavfsiz sayohat.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются наиболее распространённые виды туристических мошенничеств и способы защиты от них. Описаны такие схемы, как нелегальные таксисты, незаконный обмен валюты, псевдополицейские, кражи с отвлечением внимания и другие виды обмана. Приведены практические советы и меры предосторожности, которые помогут путешественникам избежать мошеннических схем и сделать своё путешествие более безопасным и комфортным.*

Ключевые слова: *туристические мошенничества, безопасность в путешествии, защита от мошенников, нелегальное такси, незаконный обмен валюты, ложные полицейские, карманные кражи, обман туристов, советы для путешественников, безопасное путешествие.*

Annotation: *This article discusses the most common types of tourist scams and ways to protect oneself from them. It describes schemes such as illegal taxi services, fraudulent currency exchange, fake police officers, pickpocketing, and distraction theft. Practical tips and precautionary measures are provided to help travelers avoid scams and ensure a safer and more enjoyable journey.*

Keywords: *tourist scams, travel safety, protection from fraud, illegal taxis, fraudulent currency exchange, fake police officers, pickpocketing, tourist deception, travel tips, safe travel.*

Sayohat qilish maroqli bo'lishi mumkin, ammo turistlar ko'pincha firibgarlarning nishoniga aylanadilar. Dunyoning turli burchaklarida uchraydigan turistik firibgarliklar va ulardan himoyalaniş usullari haqida bilish sayohatingizni xavfsiz va yoqimli o'tkazishga yordam beradi.

Eng keng tarqalgan turistik firibgarliklar

1. Soxta taksichilar va haddan tashqari narxlar

Ba'zi shahar va aeroportlarda litsenziyasiz taksichilar sayyohlarni chuv tushirish uchun mavjud tariflardan ancha yuqori narxlarni belgilaydi yoki yo'nalishni ataylab uzaytiradi.

Himoyalaniş yo'llari:

Rasmiy taksilar va rasmiy taksi ilovalaridan foydalaning.

Har doim yo'l tarifini oldindan kelishib oling yoki taksimetrni yoqishlarini so'rang.

2. Pul almashtirishdagi aldovlar

Ba'zi joylarda noqonuniy yoki shubhali pul ayirboshlash shoxobchalari turistlarga noto'g'ri kurs bo'yicha pul berishi yoki qalbaki pullarni qo'shib yuborishi mumkin.

Himoyalaniş yo'llari:

Pulni faqat rasmiy banklar yoki ishonchli almashuv shoxobchalarida almashtiring.

Kurs va kvitansiyalarni tekshiring.

3. Soxta politsiyachilar

Ba'zi firibgarlar politsiya xodimi sifatida o'zlarini tanishtirib, sizning hujjatlaringizni tekshirish yoki jarima solish bahonasida pul talab qilishlari mumkin.

Himoyalani sh yo'llari:

Rasmiy politsiya formasiga e'tibor bering va har doim xizmat guvohnomasini so'rang.

Shubhali vaziyatda yaqin atrofdagi politsiya bo'limiga borishni taklif qiling.

4. Soxta imzo yig'ish kampaniyalari

Firibgarlar ko'pincha xayriya tashkiloti vakili sifatida yondashib, sizdan imzo so'rashadi, so'ngra sizdan majburan pul talab qilishadi yoki e'tiboringizni chalg'itib, shaxsiy buyumlaringizni o'g'irlashadi.

Himoyalani sh yo'llari:

Notanish odamlarning shubhali iltimoslariga ehtiyotkorlik bilan yondashing. Pul yoki shaxsiy ma'lumotlaringizni berishdan oldin tekshirib ko'ring.

5. Soxta do'stona yordam

Ba'zi odamlar sizga yordam taklif qilishadi (masalan, bankomatdan foydalanishda yoki chiptani sotib olishda), lekin aslida ular sizning kartangiz ma'lumotlarini yoki shaxsiy narsalaringizni o'g'irlashni rejalashtirishadi.

Himoyalani sh yo'llari:

Hech kimga shaxsiy ma'lumotlaringizni ochiq qilmang.

Bankomat yoki chipta avtomati oldida ehtiyot bo'ling.

6. Ko'cha tomoshalari va e'tiborni chalg'itish usullari

Firibgarlar ba'zida jamoat joylarida o'z hamtovoqlari bilan tomosha uyushtirib, sizning diqqat-e'tiboringizni chalg'itishadi va shu orada cho'ntakbozlar narsalaringizni o'g'irlashadi.

Himoyalani sh yo'llari: E'tiborni chalg'itadigan shubhali vaziyatlardan uzoqroq turing.

Sumkangizni doimo oldingizda yoki ishonchli tarzda ushlab yuring.

7. Soxta mehmonxona xodimlari

Firibgarlar ba'zan mehmonxona xodimi sifatida qo'ng'iroq qilib, kartangiz ma'lumotlarini so'rashlari mumkin.

Himoyalani sh yo'llari:

Hech qachon shaxsiy yoki moliyaviy ma'lumotlarni telefon orqali bermang.

Mehmonxonaning resepsioniga shaxsan borib, tekshirib ko'ring.

8. Arzon yodgorliklar va qalbaki mahsulotlar

Ba'zi sayyohlik joylarida juda arzon narxda original ko'rinishdagi, ammo sifatsiz yoki qalbaki mahsulotlar sotiladi.

Himoyalani sh yo'llari:

Ishonchli do'konlardan xarid qiling.

Narx juda past bo'lsa, ehtiyot bo'ling.

Firibgarliklardan himoyalani sh bo'yicha umumiy maslahatlar

✓ Oldindan tadqiq qiling. Sayohat qiladigan joyingiz haqida avvaldan ma'lumot oling, firibgarliklarning qanday turlari keng tarqalganini bilib oling.

✓ Ehtiyotkor bo'ling. Juda do'stona yoki ishonchli ko'ringan notanishlarga shubha bilan yondashing.

✓ Narsalaringizga e'tibor bering. Pasport, karta va pulingizni xavfsiz joyda saqlang.

✓ Favqulodda raqamlarni biling. Sayohat qilayotgan mamlakatning politsiya, favqulodda xizmat va elchixonasi telefon raqamlarini yozib oling.

✓ Rasmiy xizmatlardan foydalaning. Mehmonxona, transport, ekskursiya va boshqa xizmatlar uchun faqat rasmiy manbalarga tayaning.

Turistik firibgarliklardan xabardor bo'lish va ehtiyot choralarini ko'rish orqali sayohatingizni xavfsiz va yoqimli o'tkazishingiz mumkin. Omadli va xavfsiz sayohat tilaymiz!

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Smith, J. (2020). Traveler's Guide to Avoiding Scams. New York: Global Travel Press.
2. World Tourism Organization. (2022). Safety Tips for International Travelers. Retrieved from www.unwto.org

3. Brown, L. (2019). Common Tourist Scams and How to Avoid Them. London: TravelSafe Publications.
4. Holloway, J. C., & Humphreys, C. (2019). The Business of Tourism (11th ed.). Pearson Education.
5. Reisinger, Y., & Mavondo, F. (2018). Tourism Risk, Crisis and Recovery Management. Channel View Publications.
6. Abulkosimov, H.P., & Abulkosimov, M.H. (2024). An'anaviy va kiber firibgarliklardan himoyalanish usullari.